

Εισαγωγή στη Δημοσιονομική
Πολιτική

eclass4U

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

eclass4U

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική

Εισαγωγή στην Δημόσια Οικονομική

Δημόσια Οικονομική: μελετά το ρόλο του κράτους στην οικονομία.

Από τη μελέτη της Δημόσιας Οικονομικής, θα πρέπει να μπορούμε να απαντάμε σε 4 ερωτήσεις:

1. Πότε θα πρέπει η κυβέρνηση να παρεμβαίνει στην οικονομία?
2. Πως θα μπορούσε να παρέμβει η κυβέρνηση?
3. Ποια θα είναι η επίδραση των παρεμβάσεων αυτών στα οικονομικά αποτελέσματα?
4. Γιατί επιλέγουν οι κυβερνήσεις να παρεμβαίνουν κατά τον τρόπο με τον οποίο παρεμβαίνουν?

Η οικονομία μπορεί να θεωρηθεί ως το σύνολο των συναλλαγών που πραγματοποιούνται μεταξύ των καταναλωτών και των παραγωγών. Μια συναλλαγή θεωρείται **αποτελεσματική** αν βελτιώνει την κατάσταση τουλάχιστον ενός από τους δύο συναλλασσόμενους χωρίς να φέρει τον άλλο σε χειρότερη κατάσταση.

- **Απόδοση της Οικονομίας:** Αυξάνεται (μειώνεται) όταν αυξάνονται (μειώνονται) οι αποτελεσματικές συναλλαγές.
- Η μεγιστοποίηση των κερδών από τις αποτελεσματικές συναλλαγές θεωρείται ότι επιτυγχάνεται στις περιπτώσεις ανταγωνισμού, όπου έχουμε ισορροπία της αγοράς. Στις συγκεκριμένη περίπτωση η κοινωνία απολαμβάνει τη μέγιστη δυνατή ωφέλεια.
- Οι καταναλωτές κρίνουν την αξία ενός προϊόντος. Αν κρίνουν ότι η αξία-ωφέλεια που παίρνουν από την κατανάλωση ενός προϊόντος είναι μεγαλύτερη από το κόστος παραγωγής, τότε το προϊόν αυτό θα παράγεται και θα καταναλώνεται. Αντίστοιχα, αν οι καταναλωτές κρίνουν ότι το αγαθό ή υπηρεσία έχει αξία μικρότερη από το κόστος παραγωγής τότε το αγαθό ή υπηρεσία δεν θα παραχθεί ούτε θα καταναλωθεί.

- Η ισορροπία σε ανταγωνιστικές αγορές όπου η ζήτηση είναι ίση με τη προσφορά είναι το πιο αποδοτικό αποτέλεσμα για την κοινωνία.
- **Αποτέλεσμα της αγοράς:** είναι το σύνολο των συναλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί. Το ζητούμενο σε κάθε κοινωνία/οικονομία είναι να μεγιστοποιήσει τα κέρδη που λαμβάνει η οικονομία/κοινωνία από τις αποτελεσματικές συναλλαγές.
- **Συνολική κοινωνική αποτελεσματικότητα:** είναι η κατάσταση από την οποία βελτιώνεται η θέση της κοινωνίας συνολικά, δηλαδή οι θέσεις όλων όσων περιέχονται στην κοινωνικό σύνολο.

Λόγοι για τους οποίους οι κυβερνήσεις παρεμβαίνουν στις ανταγωνιστικές αγορές

1. **Αποτυχίες της αγοράς:** είναι τα προβλήματα εκείνα που προκαλούν την μη μέγιστη απόδοση της ελεύθερης αγοράς.

Παράδειγμα: αποτέλεσμα της ελεύθερης αγοράς που δε μεγιστοποιεί τη συνολική κοινωνική αποτελεσματικότητα

Όταν κάποιος δεν αποφασίζει να εμβολιαστεί θεωρώντας ότι η αξία του εμβολιασμού, δηλαδή οι θετικές συνέπειες στον εαυτό του είναι μικρότερες από το κόστος παραγωγής του εμβολιασμού. Η συγκεκριμένη απόφαση θα προκαλέσει τη μετάδοση της ασθένειας σε υπόλοιπους ανθρώπους με αρνητικές επιπτώσεις στην απόδοσή τους και στην τσέπη τους. Παράλληλα το συγκεκριμένο παράδειγμα αποτελεί παράδειγμα αρνητικής εξωτερικής επίδρασης όπου η απόφαση του συγκεκριμένου ανθρώπου επιβάλει στους άλλους έξοδα τα οποία δεν επωμίζεται.

2. **Αναδιανομή:** καλείται η μεταβίβαση πόρων από το ορισμένες κοινωνικές ομάδες σε άλλες.

Πολλές φορές παρατηρείται η οικονομία μια χώρας να πηγαίνει καλά, αλλά αυτό να μην γίνεται αντιληπτό από όλα τα στρώματα της κοινωνίας. Σε αυτή την περίπτωση μια κυβέρνηση προβαίνει σε αναδιανομή ώστε περισσότεροι άνθρωποι να είναι σε θέση να απολαμβάνουν μεγαλύτερη ωφέλεια εξαιτίας των θετικών εξελίξεων της οικονομίας.

- **Το μέγεθος της οικονομίας (μέγεθος πίτας):** καθορίζεται από την έλλειψη ή μη των αποτυχιών στην αγορά. Όσο λιγότερες είναι οι αποτυχίες στην αγορά τόσο μεγαλύτερη είναι η οικονομία και αντίθετα.

Εκτός από το μέγεθος της οικονομίας, αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος το ποσοστό ωφέλειας που λαμβάνουν τα νοικοκυριά από τη θετική πορεία της οικονομίας.

Σημείωση!! Η οικονομία θα κάθε φορά που γίνεται μία αναδιανομή χάνει από το μέγεθός της. Άρα, θα πρέπει να υπάρχει ισορροπία μεταξύ της αναδιανομής και του μεγέθους της οικονομίας.

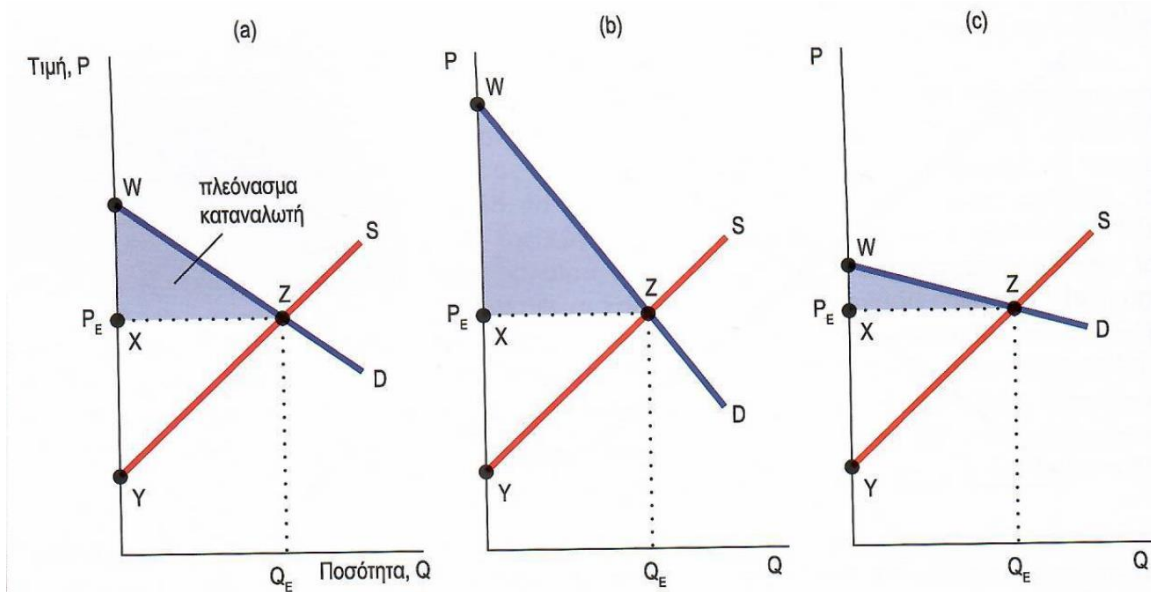
Τρόποι παρέμβαση της κυβέρνησης στην οικονομία

- 1) **Φόροι ή Επιδοτήσεις στην προσφορά ή στη ζήτηση.** Η συγκεκριμένη παρέμβαση γίνεται εκμεταλλευόμενη τον μηχανισμό των τιμών
 - a) Μέσω φόρων αυξάνουν την τιμή πώλησης ή αγοράς των ιδιωτικών αγαθών
 - b) Μέσω επιδοτήσεων, οι οποίες χαμηλώνουν την τιμή πώλησης ή αγοράς αγαθών που παράγονται σε υπερβολικά χαμηλό βαθμό.
- 2) **Περιορισμός ή υποχρέωση.** Η κυβέρνηση υποχρεώνει δια νόμου είτε να περιοριστούν οι πωλήσεις συγκεκριμένων αγαθών ή υποχρεώνει τους καταναλωτές να αγοράσουν κάποιο αγαθό ή υπηρεσία.
- 3) **Δημόσια παροχή.** Όταν η ίδια η κυβέρνηση παρέχει η ίδια το αγαθό άμεσα, προκειμένου ενδεχομένως να επιτευχθεί το επίπεδο κατανάλωσης του αγαθού που μεγιστοποιεί την κοινωνική ευημερία.
- 4) **Δημόσια Χρηματοδότηση ιδιωτικών Παροχών.** Όταν οι κυβερνήσεις θέλουν να επηρεάσουν το επίπεδο κατανάλωσης ενός αγαθού, χωρίς να συμμετάσχουν άμεσα και στην παραγωγή του, χρηματοδοτώντας συνήθως ιδιωτικούς φορείς για την παροχή του αγαθού.

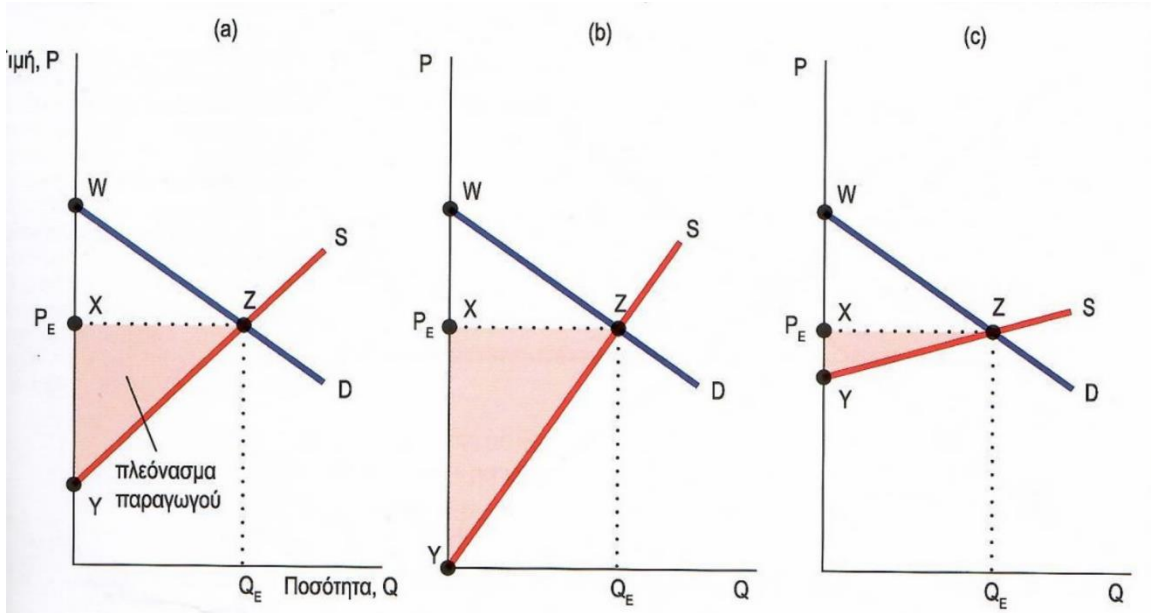
Επιπτώσεις των τρόπων παρέμβασης των κυβερνήσεων

- **Άμεσες επιπτώσεις:** οι συνέπειες εκείνες τις οποίες θα περιμέναμε να συμβούν αν οι ιδιώτες δεν άλλαζαν τη συμπεριφορά τους εξαιτίας των παρεμβάσεων αυτών.
- **Έμμεσες επιπτώσεις:** οι συνέπειες εκείνες που προκύπτουν εξαιτίας του γεγονότος ότι τα άτομα αλλάζουν τη συμπεριφορά τους ανταποκρινόμενοι στις παρεμβάσεις αυτές.

Πλέονασμα καταναλωτή και παραγωγού

Εικόνα 1: πλεόνασμα καταναλωτή

Εικόνα 2: Πλέονασμα Παραγωγού

Σημείωση!! Το πλεόνασμα του καταναλωτή καθορίζεται από δύο παράγοντες:

- Την αγοραία Τιμή

Εισαγωγή στη Δημοσιονομική Πολιτική

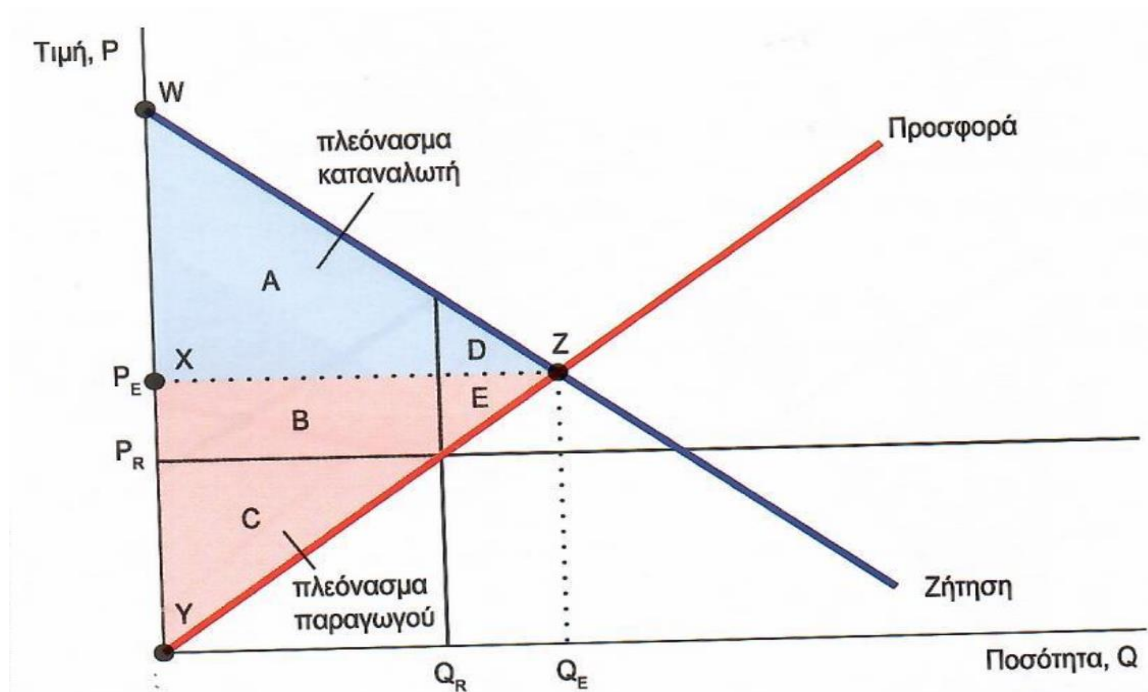
- Ελαστικότητα ζήτησης: Συγκεκριμένα όσο μεγαλύτερη είναι η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή τόσο μικρότερο είναι το πλεόνασμα του καταναλωτή. Αντίστοιχα, όσο πιο ανελαστική είναι η ζήτηση ενός προϊόντος ως προς την τιμή τόσο μεγαλύτερο είναι το πλεόνασμα του καταναλωτή.

Σημείωση!! Το πλεόνασμα του παραγωγού καθορίζεται από δύο παράγοντες:

- Την αγοραία Τιμή
- Ελαστικότητα Προσφοράς: Συγκεκριμένα όσο μεγαλύτερη είναι η ελαστικότητα της προσφοράς ως προς την τιμή τόσο μεγαλύτερο είναι το πλεόνασμα του παραγωγού. Αντίστοιχα, όσο πιο ανελαστική είναι η προσφορά ενός προϊόντος ως προς την τιμή τόσο μικρότερο είναι το πλεόνασμα του παραγωγού.

Συνολικό κοινωνικό πλεόνασμα: γνωστό και ως κοινωνική αποτελεσματικότητα, είναι το συνολικό πλεόνασμα που απολαμβάνουν οι καταναλωτές και οι παραγωγοί σε μια αγορά.

Πρώτο Θεμελιώδες Θεώρημα των οικονομικών της ευημερίας: Η ισορροπία της ελεύθερης αγοράς, όπου η προσφορά ισούται με τη ζήτηση, μεγιστοποιεί την κοινωνική αποτελεσματικότητα.

Σημείωση!! Κάθε σημείο της καμπύλης προσφοράς αποτελεί και το οριακό κόστος του συγκεκριμένου προϊόντος.

Το Επίπεδο Κοινωνικής ευημερίας: προσδιορίζεται τόσο από την κοινωνική αποτελεσματικότητα όσο και από τη δίκαιη κατανομή των πόρων της κοινωνίας.

Δεύτερο θεμελιώδες Θεώρημα των Οικονομικών της Ευημερίας: η κοινωνία μπορεί να επιτύχει οποιαδήποτε αποτελεσματική έκβαση με μία κατάλληλη ανακατανομή των πόρων και με ελεύθερο εμπόριο.

Σημείωση! Θα πρέπει να έχουμε πάντα στο νου μας ότι υπάρχει μία ανταλλακτική σχέση μεταξύ αποτελεσματικότητας και ισότητας.

Συναρτήσεις κοινωνικής ευημερίας: Αποτελούν μοντελοποιήσεις των αποφάσεων της κυβέρνησης περί ισότητας και της αποτελεσματικότητας

Ωφελιμιστική προσέγγιση SWF:

$$SWF = U_1 + U_2 + U_3 + \dots + U_N$$

- Οι χρησιμότητες όλων των ατόμων έχουν την ίδια βαρύτητα
- Αποτελεί το άθροισμα όλων των χρησιμοτήτων, για να υπολογιστεί η συνολική ευημερία
- Θα **Πρέπει** να παίρνουμε πόρους από το άτομο 1 στο άτομο 2, εφ' όσον η αύξηση της χρησιμότητας για τον δεύτερο είναι μεγαλύτερη από την απώλεια χρησιμότητας για τον πρώτο
- Η συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας διατυπώνεται σε όρους χρησιμότητας και όχι σε όρους ευρώ
- Είναι αδιάφορη αν μια μονάδα χρησιμότητας κατέχεται από ένα φτωχό άτομο ή πλούσιο

Συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας κατά RAWLS:

$$SW = \min (U_1, U_2, U_3, \dots, U_n)$$

Στόχος της κοινωνίας θεωρείται ότι πρέπει να μεγιστοποιείται η ευημερία του φτωχότερου μέλους της.

- Η κοινωνική ευημερία καθορίζεται από την ελάχιστη χρησιμότητα στην κοινωνία
- Η κοινωνική ευημερία μεγιστοποιείται με τη μεγιστοποίηση της ευημερίας του ατόμου που βρίσκεται στη χειρότερη θέση στην κοινωνία

Κριτήρια αναδιανομής

1. Συναρτήσεις κοινωνικής ευημερίας
 - Ωφελμιστική
 - RAWLS
2. Αρχή ισότητας ως προς τα αγαθά
3. Ισότητα ως προς τις ευκαιρίες